

Capitals comarcals de segona

Exemple de coordinació del *Diccionari de la literatura catalana* d'Enciclopèdia Catalana. Els topònims corresponents al lloc de naixement i de mort dels autors exclouen la comarca, quan la ciutat n'és la capital. Així, Manresa, Olot, Sabadell, Terrassa, Mataró, Tortosa, Tarragona, Ripoll, Girona, Berga, Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès, Perpinyà, Vic, Elx, Gandia, Reus o Figueres, apareixen sense el nom de la comarca a què pertanyen. Però aquesta norma no se segueix sempre. Hi ha capitals de comarca –de segona categoria?– amb comarca, com ara Banyoles, Montblanc, Santa Coloma de Farners, Elx, Morella, Valls, Cervera i Sueca.

Etape històrica eliminada

Lolita Bosch (*La família del meu pare. Una novel·la*. Empúries) diu que el rei Alfons XII va pujar al poder “després dels onze mesos que va durar aquella Primera República espanyola que havia tingut com a diputat Narcís Monturiol”. Després d'aquells onze mesos (11 de febrer del 1873 - 3 de gener del 1874) de República parlamentària no va pas pujar al poder perquè es va establir una segona etapa republicana presidida pel general Serrano que va durar gairebé un any sencer: fins el 29 de desembre del 1874, dia que Alfons XII fou proclamat rei a Sagunt pel general Martínez de Campos.

Índex d'enderroc

L'índex del llibre *Material d'enderroc*, de Josep M. Benet i Jornet, publicat per Edicions 62, entra Giuseppe Tomasi di Lampedusa per Lampedusa. El primer cognom de l'escriptor és Tomasi.

El forabord fa aigües

El DIEC2 ignora que el *forabord* no és únicament el motor amovible fixat a l'espill de popa de certes embarcacions lleugeres o esportives. També bateja l'embarcació que el porta, com saben la majoria de diccionaris, inclòs el PD.

La veu del Grotowski més místic ens parla a través de l'editorial religiosa Fragmenta

Fragmenta Editorial, nascuda amb la vocació de ser un segell especialitzat en el món de les religions des d'una perspectiva oberta, rigorosa i independent, passarà a la història per haver presentat Jerzy Grotowski (Rzeszów, Polònia, 1933 - Pontedera, Itàlia, 1999), per primera vegada en català. L'editorial ha optat no pas pel Grotowski més específicament teatral, és a dir, el de l'assaig sobre el teatre pobre, sinó el més espiritual, místic i metafísic. Pel que, retirat, a 36 anys, de la direcció escènica, reflexiona com un Pannikkar més, sobre la vida espiritual, a través d'articles, conferències i entrevistes. Amb tota mena de textos, traduïts per Anna Caixach, Fragmenta ha confegit el volum *Teatre i més enllà. Textos selectes 1969-1995*.

Inés Castel-Branco presenta aquest Grotowski que decideix de deixar el teatre després d'un viatge a l'Índia perquè la seva recerca ja no cap dins les fronteres del teatre i li cal anar més enllà. La retirada de Grotowski del món dels espectacles no constitueix pas una fugida del món, adverteix Inés Castel-Branco, sinó que ens parla d'una necessitat de silenci, un anhel de puresa, una depuració del llenguatge contaminat, una ascési, un contrapès a la societat desequilibrada.

Molts ja havien vist que la investigació teatral que havia portat a terme, malgrat la laïcitat amb què es vestia, era una recerca espiritual. Grotowski buscava el sagrat laic.

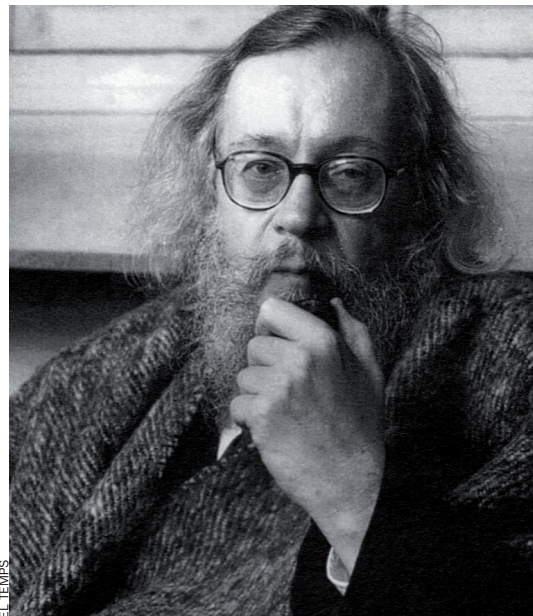
El llibre s'obre amb una entrevista al dramaturg realitzada per Marc Fumaroli i publicada el 1969 en una revista especialitzada, i es tanca amb una altra entrevista feta per Jean-Pierre Thibaudat i publicada al diari *Libération* el 1995. Entremig, hi apareixen diversos articles, transcripcions de conferències i intervencions públiques, i també la transcripció d'un documental emès per la RAI italiana, en el qual Grotowski parla de la seva vida.

De tot aquest segon Grotowski, *desteatralitzat*, queda construït un autor més del catàleg de l'editorial religiosa.

Hi apareix, detalla Inés Castel-Branco, un místic que defensa la via negativa per accedir al coneixement; un gnòstic que sent la nostàlgia dels orígens; un monjo, que es lliura a la interioritat, amagant-se de les llums públiques; un antropòleg que proposa un treball de camp en les diverses tradicions culturals; un científic que investiga amb precisió els processos energètics que tenen lloc en el cos de l'actor i, finalment, un home que es pregunta com pot esdevenir germà.

Hi apareix un religiós que viu al marge de les religions. No va sentir mai la necessitat de fer-se membre d'una religió, fos familiar o exòtica. Seguia l'exemple de la seva mare, que sempre deia que cap religió no tenia el monopoli de la veritat. La sacralitat del seu treball estava, diu Inés Castel-Branco, en la constant provocació del sagrat. No el preocupava l'existència d'una vida després de la mort ni tenia nostàlgia d'un passat mitificat, però cercava els fonaments, l'origen.

Lluís Bonada

Jerzy Grotowski (1933-1999) és una de les grans figures del teatre del segle XX.